

BJORN VISSER

**VIER
HANDEN
OP EEN
LEGE
BUIK**

**ouders over het verlies van hun
kind(eren) en de impact op hun relatie**

ROUW
HET VERLIES

BJORN VISSER

**VIER
HANDEN
OP EEN
LEGE
BUIK**

**ouders over het verlies van hun
kind(eren) en de impact op hun relatie**

Vier handen op een lege buik

© 2024, Bjorn Visser

Uitgave: mei 2024

Omslagontwerp en binnenwerk: Jore ontwerp

In- en uitleiding: Riet Fiddelaers-Jaspers

Fotografie ouders: Wesley Scheggetman, SKIN Storytellers

Foto Riet Fiddelaers-Jaspers: Marcel van Engelenburg, James Media

Ghostwriting en redactie: Theo Veldhuis, Triple Boeken

Uitgave: Stichting Rouwkost

www.rouwkost.nl

info@rouwkost.nl

ISBN: 9789083422701

Nur: 749 – rouwverwerking

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een databank, of doorgegeven in welke vorm of op welke wijze dan ook, behalve voor korte citaten in recensies of artikelen, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

All rights reserved. No portion of this book may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, except for brief quotations in critical reviews or articles, without the prior written permission of the publisher.

GEEN KIND IS
ZO AANWEZIG
ALS HET KIND
DAT WORDT
GEMIST

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord | Bjorn Visser 9

Inleiding | Riet Fiddelaers-Jaspers 15
De noodzaak van stevige bomen bij het verlies van je kind

Claudia & Ruben 21
'Je kunt ongelofelijk veel houden van je kind dat er niet meer is'

Alessandra & Joeri 41
'Ik mis haar voetstapjes op de overloop'

Elise 61
'We konden er niet meer over praten'

Sanne & Joël 79
'We moesten ons kind achterlaten in die koude grond'

Annick 99
'Die knuffel kreeg enorm veel betekenis'

Veronique & Vincent 117
'Tachtig procent van onze relatie was crisistijd'

Judith 137
'Mijn mooie droom werd een duistere nachtmerrie'

Nicole & Alexander 153
'Het verlies is heftig maar we zijn haar niet kwijt'

Marjolein 177
'Wanneer wordt er nu eens een keer naar mij geluisterd?'

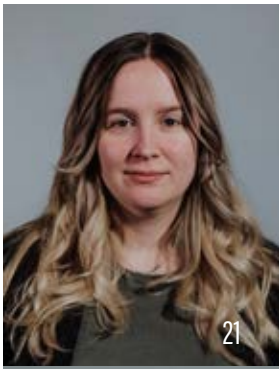
Sandra & John 197
'Die trein denderde over ons heen'

Maaïke 219
'Mijn kinderwens werd alleen maar sterker'

Rebecca & Wilmar 237
'Doe ik het wel goed?'

Uitleiding | Riet Fiddelaers-Jaspers 255
De nagalm van het verlies van je kind in de relatie

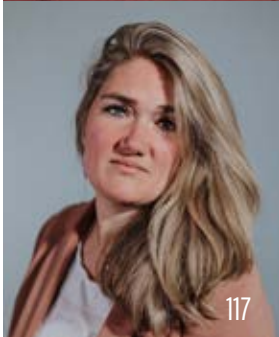
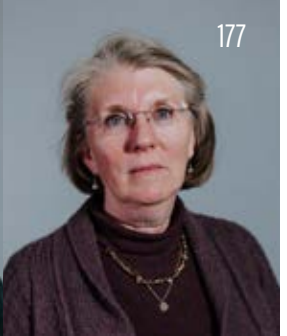
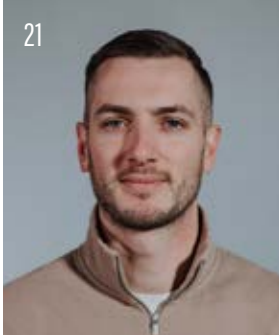
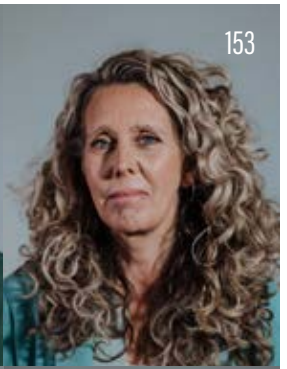
Eindnoten 264

99

153

VOORWOORD

ROUW IS DE LIEFDESTAAL VOOR DE PERSOON DIE ER NIET MEER IS

Sommige woorden vergeet je nooit meer. Voor mij zijn dat de woorden die een lieve verpleegkundige zei, toen Inge en ik met onze twee overleden meisjes in onze armen het mortuarium van het Radboud Ziekenhuis in Nijmegen verlieten en in de auto stapten om naar huis te gaan. Ze sprak de legendarische woorden: 'Maar jullie redden het wel.'

Vooral als je je kwetsbaar voelt, besef je het gewicht van zulke woorden. Ik heb me er regelmatig aan vast moeten houden, want wanneer je kind komt te overlijden, kom je onder enorme druk te staan. Niet alleen emotioneel en lichamelijk, maar ook in je relatie krijg je te maken met die druk. Dan is het maar zeer de vraag of die relatie daartegen bestand is. Die verpleegkundige had het goed gezien. Wij redden het wel, maar makkelijk was het niet.

Patronen die er altijd al waren en die je prima wist te maskeren in tijden dat het goed ging, komen in een rouwproces ineens naar boven. Dat gaat niet zachtzinnig. Ik vergelijk het wel eens met een fles cola die er heel normaal uitziet. Maar gooi er een paar mentosjes in en alles wordt door

elkaar geschud. Wanneer je kind komt te overlijden, is het net alsof er een mentos in je leven wordt gegoid. Je leven wordt heftig door elkaar geschud en je kunt dingen bij jezelf tegenkomen waarvan je niet wist dat ze er zaten. Bij mij was het bijvoorbeeld hoe ik met mijn vrouw en zoon communiceerde, hoe ik omging met mijn boosheid, die er niet mocht zijn, en die ik zoveel mogelijk wilde wegstoppen... de lelijke kanten van mijn karakter werden ineens pijnlijk zichtbaar.

Rouw is een werkwoord. Als je een kind verliest, breekt een tijd aan van hard werken. Je moet daar keihard mee aan de slag. Maar dat geldt ook voor je relatie. Niet voor niets komen veel relaties onder druk te staan na het overlijden van een kind. Daar moet je iets mee doen. Maar hoe doe je dat dan?

Met dit boek willen we ouders herkenning en erkenning bieden in de bijzondere en soms heel vreemde dynamiek die er in je relatie kan ontstaan na het verlies van een kind. We willen je helpen aanknopingspunten te vinden om er samen doorheen te komen. Hoe rouw je samen om je kind? Hoe zorg je ervoor dat je het rouwproces van de ander respecteert en tegelijk niet de verbinding met elkaar verliest? Ook wij verloren die verbinding wel eens en begrepen elkaar niet. De vraag is dus niet zozeer of je de verbinding kwijtraakt, want dat gebeurt. De vraag is hoe je dan weer bij elkaar komt.

'Vier handen op een lege buik' is een eerlijk boek met twaalf rauwe, kwetsbare en eerlijke verhalen, waarvan we hopen dat ze jou helpen aan te sluiten bij jouw eigen rouwproces. De verhalen zijn niet gepolijst en 'af', zoals geen enkel rouwproces ooit af is. Rouw is niet loslaten, maar je kind op een andere manier leren vasthouden. Daarom zit er geen einddatum aan rouw en is die ook nooit netjes afgerond. Wel zijn er verschillen in hoe de rouwprocessen worden beleefd.

Je leest de verhalen van ouders die hun kind al enige tijd geleden verloren of juist nog heel recent. Een aantal ouders zijn nog bij elkaar; andere stellen zijn helaas gescheiden of een van beide ouders heeft suïcide gepleegd. De ouders die je gaat ontmoeten zijn introvert of extravert, emotioneel

of rationeel, wanhopig of hoopvol, boos of verdrietig. Je zult ontdekken dat rouw niet statisch is, maar verandert door de jaren heen. Soms gaat rouw over wat voorbij is, soms gaat rouw over wat niet komen gaat. Dingen waar je zo naar had verlangd. Ook dit zijn verliezen waar je om moet rouwen.

Het is een boek voor vaders, moeders, opa's, oma's, broers, zussen, vrienden, maar zeker ook voor zorgprofessionals. Nog te vaak wordt voorbijgegaan aan het verdriet van rouwende ouders en voelen zij zich eenzaam. Met dit boek willen we een aanzet geven om dit te veranderen. We hebben er bewust voor gekozen om zoveel mogelijk verschillende verhalen te publiceren. Je leest over ouders die hun kindje al vroeg in de zwangerschap verloren, maar ook over ouders die na een slopende ziekte afscheid moesten nemen van hun kind. Sommige verhalen gaan over kinderen die op een onnatuurlijke manier zijn overleden, zoals door wiegendoed of een tragisch ongeval. Met deze verschillende verhalen hopen we recht te doen aan zoveel mogelijk ervaringen van lezers.

Vaak horen we dat er licht is aan het einde van de tunnel. Dat klopt. Ook wanneer je zoiets heftigs meemaakt. Vreugde ervaren is weer mogelijk. Maar waar ik ook van ben overtuigd, is dat er lichtpuntjes kunnen zijn in de tunnel. Die lichtjes kunnen voor ons allemaal verschillend zijn. Voor mij is dat mijn geloof in God, maar ook al de mensen die om ons heen stonden en staan. Ouders en vrienden, maar ook hulpverleners, rouwtherapeuten, psychologen, huisartsen, gynaecologen, uitvaartondernemers of – zoals bij ons – verpleegkundigen kunnen van die lichtpuntjes vormen. Rouw moet je zelf doen, maar je hoeft het zeker niet alleen te doen. Dat is mijn wens voor jou: dat er in die donkere tunnel, lichtjes mogen zijn die het rouwproces lichter maken. En dat je weet dat ook vreugde ervaren weer mogelijk is, dat er hoop is, ook als je je dat op dit moment nog helemaal niet kunt voorstellen. Ik hoop dat dit boek daaraan mag bijdragen.

Graag wil ik jou als rouwende ouder bedanken als je dit boek leest. In het ene verhaal zul je meer herkennen dan in het andere; dat is helemaal oké. Toch ben ik ervan overtuigd dat je in elk verhaal bepaalde dynamieken

en emoties zult herkennen en ik wens je toe dat het je een beetje houvast geeft in je eigen rouwproces. Wil je meer weten of in gesprek gaan met mensen die uit eigen ervaring weten waar je doorheen gaat, neem dan contact met ons op. Meer informatie over Stichting Rouwkost vind je op de laatste pagina's van dit boek.

Vooraf wil ik mijn dank en waardering uitspreken aan de ouders die hun kwetsbare verhaal wilden vertellen en het vertrouwen dat we hun verhaal hebben mogen opschrijven. Daar is moed voor nodig. Doordat zij hun verhaal delen, laten ze zien dat veerkracht mogelijk is en dat ze anderen willen inspireren en ondersteunen. Ik wil ook Riet Fiddelaers-Jaspers bedanken die een waardevolle in- en uitleiding heeft willen schrijven, waarin ze de lezer, op basis van de verhalen, tips meegeeft op hun eigen rouwreis.

Als laatste wil ik iedereen bedanken die op wat voor manier dan ook heeft bijgedragen aan de totstandkoming van dit boek.

Kampen, mei 2024

Bjorn Visser

ROUW IS
NIET (JE KIND)
LOSLATEN, MAAR
OP EEN ANDERE
MANIER LEREN
VASTHOUDEN

INLEIDING

DR. RIET FIDDELAERS-JASPERS

DE NOODZAAK VAN STEVIGE BOMEN BIJ HET VERLIES VAN JE KIND

Zullen we een bos beginnen?

*Graaf een kuil
en plant je boom
voorzichtig
naast de mijne.*

*Kunnen ze elkaar
uit de wind houden
als het stormt
[...]*

Jaap Robben¹

Samen een bos beginnen, twee bomen naast elkaar planten, vastbesloten om er een prachtige plek van te maken met ruimte voor kleine boompjes. Dan kun je elkaar ook uit de wind houden als het stormt, zoals Jaap Robben zo prachtig schrijft in zijn gedicht. Maar hoe moeilijk is dat als je takken alle kanten op zwiepen en je wortels moeite hebben om je overeind te houden in de orkaan? Kun je er dan nog zijn voor elkaar?

Samen rouwen om je kind, is er een moeilijker opgave? Er zijn geen twee mensen die op dezelfde manier rouwen, ook al gaat het om hetzelfde kind. De relatie die je hebt opgebouwd met jouw kind is altijd anders dan die van je partner. Niet minder of meer, maar anders. Je bent op jouw manier gehecht en als het leven dan loslaat doet dat zeer, ongelofelijk zeer. Dan komt de achterzijde van hechting boven te liggen: het rouwen. De filosoof Jean-Jacques Suurmond schreef eens: 'Rouw is liefde die haar adres is kwijtgeraakt', een van de mooiste manieren om rouw te omschrijven.

'Rouw is liefde die haar adres is kwijtgeraakt.'

Je leest in dit boek hoe verschillend emoties kunnen zijn, van boosheid en woede tot schuld en schaamte, intens verdriet en radeloosheid. Je vindt vast herkenning; is het niet in het ene verhaal, dan wel in fragmenten van het volgende verhaal. Waar de een toenadering zoekt en lichamelijke nabijheid, kruipt de ander in een cocon en heeft er behoefte aan met rust gelaten te worden. Je partner zit op de bank naar foto's van jullie kind te kijken en wil dit graag samen met jou doen en jij wil alleen maar weg, op de racefiets, de tuin in of voor je scherm. Kun je elkaar die ruimte geven of doemt dan eenzaamheid, boosheid of paniek op? Zoals de vrouw die net had gelezen over het verschil in rouwen tussen mannen en vrouwen, toen ze plotseling haar zoon verloor. Later zei ze: 'Als ik dat niet gelezen had, had ik mijn man de deur uitgezet. Ik wilde hem naast me op de bank, ik wilde samen zijn in ons verdriet en hij bedacht dat ons huis een opknappbeurt nodig had.' Het leek alsof hij niet rouwde, maar gelukkig herkende ze dat mannen vaak in het doen kunnen rouwen: op de fiets, houthakkend of klussend. Dat hielp om met minder oordeel naar haar man te kijken en hem te vragen om af en toe bij haar te blijven in plaats van boos en verwijtend naar hem te reageren. Of de man die in paniek raakt als zijn vrouw weer zo intens verdrietig is en hij niet weet wat te doen. En dan maar weggaat, in opperste wanhoop. Meer weten over hoe verschillend rouw zich kan tonen, kan dan helpen om je eigen ongemak te verduren.

In de hechtingsprocessen in je leven weef je een uniek tapijt. In het begin met de draden van je vader en je moeder en later komen daar andere

betekenisvolle draden bij, met name van je partner en je kinderen. Maar weinig draden zijn enerzijds zo stevig en anderzijds zo kwetsbaar als de band tussen jou en je kind. Het verlies van je kind verscheurt het weefsel en laat een groot gat achter. Je herkent je eigen weefsel nauwelijks meer: wie ben ik zonder mijn kind? De leegte die ontstaat lijkt onoverkomelijk. In die ijle dwaal je samen door een onbekend rouwlandschap. Naast elkaar, achter elkaar, soms elkaar vastpakkend en soms elkaar weer kwijtrakend. Sommigen lopen op hetzelfde pad, anderen bewandelen twee sporen of nemen onderweg een andere afslag. In de echo van het verlies worstel je met emoties die zich nauwelijks laten uitdrukken. Rouw ontvouwt zich op onvoorspelbare manieren en laat het unieke karakter van de reis door dit onbekende terrein zien.

Je vraagt je af: is het normaal wat ik nu ervaar? Ik herken mezelf en ook mijn partner niet meer. Gelukkig blijkt uit onderzoek dat de meeste mensen op een gezonde manier rouwen.² Hoewel het verlies van een kind vaak een traumatisch verlies is, betekent dit niet per se dat er sprake moet zijn van traumatische rouw.

Hoewel het verlies van een kind vaak een traumatisch verlies is, betekent dit niet per se dat er sprake moet zijn van traumatische rouw.

Een onterechte aanname is dat de meeste relaties stuklopen op het verlies van een kind. Ik heb het onderzoek dat dit bevestigt nooit gevonden. Dat het een immense klus is, die niet alle stellen samen redden, dat klopt. Het is vooral een klus die je wel zelf maar niet alleen moet doen. Het helpt om steun aan te nemen en om zelf uit te reiken naar je partner en naar anderen. Het helpt om elkaar ruimte te geven om ieder op je eigen manier te rouwen.

Wat vooral helpt, is een omgeving die niet terugschrikt voor de wijze waarop jij rouwt en er geen oordeel over heeft. Mensen die blijven, hoe verdrietig, boos of stil je ook bent. Of die in ieder geval terugkomen. Zoals ik de inmiddels overleden psychiater Van Dantzig eens hoorde zeggen: troost is afgeleid van trouw. Ik heb hiervan, geïnspireerd door hem, 'betrouwbaar

aanwezig' en zelfs 'betrouwbaar afwezig' van gemaakt. Weten dat iemand er nu niet voor je kan zijn, maar er over een week wel weer voor je is. Mensen die zeggen wat ze doen en doen wat ze zeggen, die heb je nodig. Het leven heeft zich al zo onbetrouwbaar getoond door je kind bij je weg te halen, dat de nood aan betrouwbare anderen groot is. Familieleden, vrienden, buren maar ook collega's en je leidinggevende. Zij vormen de ankers in het leven, een reddingslijn die uitgegoid wordt en die je vast kunt pakken. Die er begrip voor hebben dat jouw emotionele reacties niet op hen persoonlijk gericht zijn, maar uitingen die er juist kunnen zijn omdat jij je veilig genoeg voelt bij hen. Je bent niet gek aan het worden, ook niet als je het gevoel hebt dat je je baby in de wieg hoort huilen, je zoon een bal tegen de muur hoort trappen of elk moment verwacht dat je kind met de fiets thuiskomt uit school. Dat wisten we uit de ervaring met rouwenden al lange tijd. Maar nu is wetenschappelijk aangetoond dat ons brein lange tijd nodig heeft om die nieuwe werkelijkheid door te laten dringen. Hechting, ook aan een ongeborn kind, zorgt ervoor dat de architectuur van je brein voor altijd verandert. Er worden neurale paden aangelegd die niet zomaar weer afgebroken of verlegd kunnen worden.³Dergelijk onderzoek normaliseert rouwen en noemt rouwen een vorm van leren. Leren heeft tijd nodig en de dagelijkse ervaring dat je kind er niet meer is. Leren stopt nooit, net zoals rouwen niet stopt, terwijl je toch het leven weer oppakt.

Terug naar Van Dantzig die zijn betoog vervolgde met: 'Trouw, trust, is afgeleid van *tree*.' En zo zijn we weer bij de boom. De ander als stevige boom waartegen je kunt leunen zonder dat die omvalt, die je kunt vastpakken en die blijft staan, zelfs als je ertegen wilt schoppen.

Fijn als je partner zo'n boom kan zijn, zeker als jij dat op andere momenten voor hem of haar kunt zijn. En zoek vooral ook andere stevige bomen die blijven staan, of jij nu schreeuwt, schopt, huilt of stilvalt.

Je kunt en wilt je kind niet vergeten, het hoort er voor altijd bij. Daarom zijn rituelen belangrijk. Die kunnen betekenis geven aan het verlies en een verbinding weven tussen het dagelijkse gemis en de dierbare herinneringen. Hoe je dat ook doet: met een kaarsje bij de foto, naar de begraafplaats gaan met je gezin, het vertellen van jouw verhaal aan anderen - ze bieden je de ruimte om je blijvende liefde uit te drukken en te delen, en de herinneringen aan je kind levend te houden.

Dwalend door het onbekende rouwlandschap heb je rustplekken nodig om in je eigen tijd en tempo te mogen rouwen.

Dwalend door het onbekende rouwlandschap heb je rustplekken nodig om in je eigen tijd en tempo te mogen rouwen. De ene keer alleen wandelend, de andere keer met anderen, krijg je de ruimte om stukje bij beetje te helen. Zodat de pijn van het verlies verweven raakt met de blijvende liefde voor je kind dat niet langer fysiek aanwezig is.

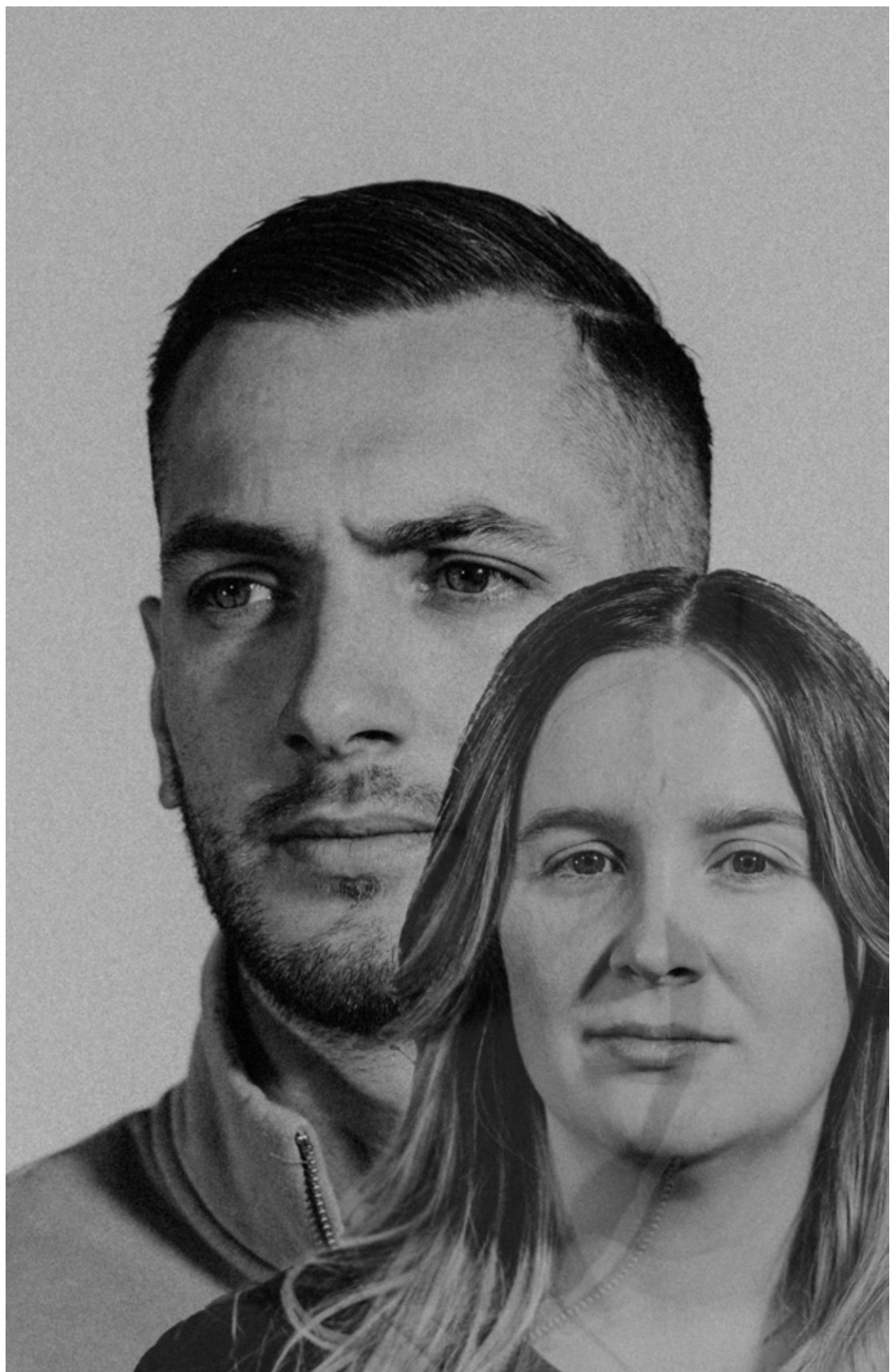
Dit boek is een eerbetoon aan de veerkracht van ouders, aan hun vermogen om het ondraaglijke te dragen en de liefde voor hun kinderen te blijven koesteren, zelfs in de stilte van hun afwezigheid. Het is een erkenning van het weten dat rouw geen einde kent, maar een voortdurende reis is van aanpassing en groei. Zoals in het boek 'Het licht van dode sterren' wordt beschreven: 'Het verlorene heeft een onuitwisbaar spoor achtergelaten en het restant is verweven met ons eigen wezen. Rouwen is nooit af, we hebben de structurele onvoltooidheid te erkennen. Zoals ook dode sterren blijven stralen in hun afwezigheid en daardoor zeer aanwezig zijn.'⁴

Het is een erkenning van het weten dat rouw geen einde kent, maar een voortdurende reis is van aanpassing en groei.

Zo is ook jouw kind aanwezig in zijn of haar afwezigheid en zal het een eeuwige bron van liefde en inspiratie zijn. Dan kun je samen reizen, elk met je gebroken hart en in die kwetsbaarheid elkaar vindend. Niet altijd, maar altijd opnieuw.

Heeze, april 2024

Dr. Riet Fiddelaers-Jaspers

CLAUDIA DE JAGER (1996)

RUBEN DE JAGER (1997)

WONEN IN LEWEDORP - GETROUWD - OUDERS VAN MAEVE (03-04-2023 -
† 06-04-2023) - CLAUDIA EN RUBEN VERLOREN HUN VROEGGEBOREN
DOCHTER NA DRIE DAGEN - CLAUDIA IS BEDRIJFSADMINISTRATEUR -
RUBEN IS REGIOMANAGER - HOBBY'S CLAUDIA: SHOPPEN - RUBEN: VOETBAL

**'JE KUNT ONGELOFELIJK
VEEL HOUDEN VAN
JE KINDJE DAT
ER NIET MEER IS'**

Voor Ruben en Claudia is de zwangerschap een droom die uitkomt. Een kindje om voor te zorgen, om vader en moeder voor te zijn. Alles lijkt goed te gaan, tot aan de zevenentwintigste week. Drie dagen lang leven ze tussen hoop en vrees, maar dan overlijdt hun dochter Maeve. Het is een diep verdriet waar ze doorheen gaan.

Het liefdesverhaal van Claudia en Ruben begint op de middelbare school als ze veertien zijn. Claudia heeft een vriendin die weer verkering heeft met een vriend van Ruben. Zo ontmoeten ze elkaar in de aula van de school en na een paar uitstapjes slaat de vonk over. Na een tijdje krijgen ze een langeafstandsrelatie. Claudia studeert in Zeeland om een maatschappelijke carrière te beginnen; Ruben woont in een gastgezin in Enschede.

Ruben voetbalt van zijn veertiende tot zijn eenentwintigste in de jeugdopleiding bij FC Twente. Al op zijn achttiende krijgt hij een mooi contract aangeboden en woont hij in een appartement. Dertien jaar lang is hij bezig met die ene droom: profvoetballer worden. Maar tijdens een van de laatste trainingen van het seizoen wordt hij geconfronteerd met het feit dat het leven fragiel is. Hij scheurt bijna alle banden rondom zijn knie af en dat betekent het einde van zijn voetbaldroom. Tegelijk blijkt het de redding voor de relatie met Claudia, want nu kiest hij ervoor om terug te gaan naar Zeeland en een baan in de maatschappij te zoeken. Het voetbal komt niet meer op de eerste plaats, al is Ruben nog altijd actief op een hoog amateurniveau.

Claudia: 'Toen Ruben terugkwam naar Zeeland zijn we gaan samenwonen. De kinderwens kwam al snel ter sprake. Bij mij leefde die sterk. Zeker toen mijn zus zwanger raakte en ik tante werd. Het leek me geweldig om kindjes te verzorgen en met ze bezig te zijn. Zodra mijn zus de baby kreeg, begon Ruben er ook warm voor te lopen.'

Voor Ruben is het vooral belangrijk dat de omstandigheden ideaal zijn. Hij vindt het belangrijk dat ze eerst een goede baan hebben, een stabiel inkomen, een plek waar een kind kan opgroeien. Dat alles krijgt steeds meer vorm. Ze gaan op vakantie naar Curaçao en daar besluiten ze dat ze willen proberen om zwanger te worden. In september 2022 is het al raak. Dolblij stopt Claudia haar positieve zwangerschapstest in een paar babyschoentjes en geeft die cadeau aan Ruben.

Ruben: 'Ik was een beetje in shock toen ik die positieve test zag. Superblij natuurlijk, maar ik had echt niet verwacht dat het zo snel al raak zou zijn. Ik heb anderhalf uur niks gezegd en zat op de bank me stil te verwonderen. Ergens was ik opgelucht. Mijn grootste angst was altijd dat ik geen kinderen zou kunnen krijgen. Dat had ik enorm moeilijk gevonden, ook naar Claudia toe. Tegelijk voelde ik meteen de verantwoordelijkheid: nu gaat het echte leven beginnen en breken er negen maanden van stress aan. Dat zit wel een beetje in mij. Onbewust leefde de angst dat het fout zou kunnen gaan. Het is niet vanzelfsprekend dat je een gezond kind krijgt. Dat gaf een stukje extra druk dat ervoor zorgde dat ik er niet onbevangen van kon genieten. Natuurlijk was ik blij en gelukkig, maar die andere emoties waren er ook. Het

was toch een vraagstuk om me zorgen over te maken, maar hopelijk met een heel mooi einde. Om met die verschillende emoties om te gaan, schoot ik in de praktische rol. Claudia kon het makkelijker op zich af laten komen.'

De zwangerschap verloopt goed. Claudia heeft, op wat kleine pijntjes na, weinig last en ook op de eerste echo's ziet alles er goed uit. Een zwangerschap volgens het boekje. Ze weten al vroeg dat het een meisje zal worden. Ze besluiten hun dochter Maeve te noemen, een prachtige naam die 'betoverend' betekent. Voor Rubens ouders is het de eerste keer dat ze opa en oma gaan worden. Een hele nieuwe dimensie in het gezin. Ook voor de zussen van Ruben is het een bijzondere verrassing. Een van de zussen zegt: 'Ja, sta ik doordeweeks als student in Leiden een adje te trekken en nu word ik tante.'

Ruben: 'Het leek me fantastisch om een meisjespappa te zijn. Sommige mensen dachten dat ik liever een zoon zou hebben om mee te voetballen, maar dat is voor mij echt niet het toppunt van geluk. Trouwens, meisjes voetballen ook. Ik ben gek op het ondeugende van meisjes. Ik heb vanaf het begin gezegd: 'Als het maar gezond is, verder maakt het me niet uit.'

Claudia geniet met volle teugen van het shoppen. Ze neemt altijd wel weer iets leuks mee voor Maeve, dus de kinderkamer wordt gevuld met schoentjes, jurkjes, rompertjes enzovoort. Ze doet ook haar best om de kamer zo mooi mogelijk te maken. Ondanks dat Ruben niet heel handig is, zorgt hij voor het schilderwerk. Ze werken planmatig om alles in orde te maken voor hun dochter. Na een half jaar zwangerschap is alles klaar, inclusief een voorraad luiers en een splinternieuwe box in de woonkamer.

Wanneer Ruben en Claudia bij de twintigwekenecho te horen krijgen dat alles in orde is, valt er een stuk spanning weg. Vooral voor Ruben is dit moment een stip op de horizon. Na deze echo weten ze dat alles er goed en gezond uitziet en dat er geen gekke dingen aan de hand lijken te zijn.

Wat Claudia en Ruben niet weten, is dat het na de twintigwekenecho de verkeerde kant op gaat. Claudia voelt zich echter prima, de baby lijkt zich goed te ontwikkelen en beweegt. Tot de zevenentwintigste week.

Claudia: 'Het was 's avonds 2 april en ik voelde Maeve niet meer zo goed, maar ze bewoog wel. Ook Ruben heeft haar nog gevoeld. Toch werd het minder en dat zat me niet helemaal lekker. Maar misschien hoorde het er wel bij en werd ze gewoon wat rustiger. Omdat ik het toch niet helemaal vertrouwde, belde ik de volgende ochtend de verloskundige. Ik ben geen aansteller, dus ik zei ook dat ik liever wachtte tot de volgende woensdag, wanneer ik toch al een afspraak had. Maar de verloskundige wilde me toch meteen zien. Ze luisterde en vond wel een hartslag, maar die was wat lager dan normaal, dus stuurde ze me naar het ziekenhuis in Goes. 'Je moet er toch binnenkort heen, dus ga maar gewoon nu alvast voor de zekerheid,' zei ze erbij. 'Het kan ook zijn dat ze gewoon lekker slaapt. Maak je niet teveel zorgen.' Het leek niet zo ernstig, aangezien ze me in m'n eentje in de auto liet stappen om naar Goes te rijden. Maar ja, ik had natuurlijk heus wel door dat het niet was zoals het zou moeten zijn, dus ik was toch wel in tranen.'

Ruben: 'Het was aan het einde van de werkdag en ik zou bijna naar huis gaan toen Claudia belde. Ze huilde, maar zei wel meteen dat ik niet hoefde te komen want er was nog niks concreets aan de hand. Ze belde alleen maar om te zeggen dat ze naar het ziekenhuis ging. Ik begreep maar half wat er aan de hand was, maar het werd me duidelijk dat ze Maeve niet meer zo goed voelde, en dat de verloskundige haar naar het ziekenhuis had gestuurd omdat de hartslag wat lager was dan gebruikelijk. Bij mij gingen bij de opmerking over de hartslag alle alarmbellen af. Ik werd zelfs een beetje pissig omdat ze zei dat ik wel gewoon naar huis kon gaan. Ik ben meteen met piepende banden vertrokken en naar Goes gescheurd. Toen ik daar kwam, lag Claudia al aan het ecg-apparaat.'

Claudia: 'Ik lag al bijna een uur aan dat apparaat toen de arts, die de beelden probeerde te interpreteren, constant in en uit begon te lopen. Later begrepen we dat hij in contact stond met Rotterdam om te overleggen over de situatie; of ik naar Rotterdam gebracht moest worden of niet, en zo niet, wat er dan wel moest gebeuren.'

Omdat het ecg niet goed 'pakt', duurt het vrij lang voordat er duidelijkheid komt. De hartslag van de baby is met 110-115 slagen per minuut inderdaad te laag. Na een uur merken Claudia en Ruben dat er iets ernstigs aan de hand

is. Er vindt geen oogcontact met hen meer plaats en ze voelen de spanning in de ruimte oplopen. Ruben probeert rustig te blijven, maar vanbinnen raast er een storm. Op zijn vragen wat ze nu precies zien, krijgt hij als vage antwoorden dat er testjes worden gedaan, dat ze kijken hoe het gaat en dat ze even gaan overleggen met specialisten in Rotterdam. Ruben: 'Er werd wel gezegd dat er iets niet klopte en dat dit reden was tot zorg, maar zó extreem – nee, dat voelden we niet direct. Totdat een arts binnenkwam en zei: 'Mevrouw, we gaan de baby nu halen!''

Er werd wel gezegd dat er iets niet klopte en dat dit reden was tot zorg, maar zó extreem – nee, dat voelden we niet direct. Totdat een arts binnenkwam en zei: 'Mevrouw, we gaan de baby nu halen!'

Claudia: 'Voordat ik van de schrik van die opmerking was bekomen, stormden er vijf mensen naar binnen. Ik kreeg van de één een infuus, een ander trok mijn kleren uit en weer iemand plaatste een katheter, en ik werd overgeplaatst naar een ander bed. In die paar minuten belde Ruben onze ouders en leidinggevenden. Ik kon nauwelijks bevatten wat er allemaal gebeurde, dus heb ik me er maar aan overgegeven. Dat was mijn reactie op de shock die over me heen kwam. Het voelde allemaal als een hele slechte film. Ergens heb ik het wel allemaal opgeslagen in mijn bovenkamer, maar het was net een film.'

Ruben: 'Die arts was heel rustig en vertelde kalm dat de baby onmiddellijk gehaald moest worden. Dat kwam eigenlijk niet duidelijk bij mij binnen, dus ik dacht: wat zeg je nou, man? Ik snapte er niks van. Ineens zag ik zes mensen en mijn vrouw in het midden. Er werden naalden in haar geprikt, ik zag bloed, ze kreeg zo'n blauw gewaad aan. Ik weet nog dat ik haar trouwring afdeed, want dat moest. Ik ging mee in de flow, maar mijn gedachten konden het niet bijhouden. De wereld zakte letterlijk onder me vandaan. Ik ben misschien een hele stoere jongen, maar op dat moment kon je me opvegen. Desondanks ging ik meteen in de overlevingsstand. Ik moest mensen bellen, ik moest iets regelen met ons werk en ik moest me ook omkleden om met Claudia mee te kunnen.'

Het duurt ongeveer vijf minuten voordat Claudia klaar is voor de operatie. In die minuten belt Ruben met zijn ouders en schoonouders. Er is geen tijd om het allemaal uit te leggen; zodra de telefoon enthousiast wordt opgenomen, onderbreekt hij hen en zegt dat ze in het ziekenhuis zijn, dat het niet goed gaat en dat Claudia wordt voorbereid op een spoedkeizersnee. Meer valt er niet te zeggen, want de trein dendert door.

Ruben: 'Er gebeurde zoveel tegelijk. Mijn ouders en haar ouders waren natuurlijk in paniek, maar daar kon ik op dat moment niets mee. Ik zag mijn vrouw liggen, de dierbaarste persoon in mijn leven. Ze lag op een operatietafel, kreeg een ruggenprik en moest met een spoedkeizersnee bevallen. Ook met Maeve ging het niet goed. Haar hartslag was te laag en er waren meer redenen om haar zo snel mogelijk te halen. Het ergste was dat ik totaal machteloos stond. Ik kon niets doen. Een verpleegkundige kwam naar me toe en zei: 'Pak je camera en maak overal foto's en filmpjes van.' Daar zou ik zelf nooit aan hebben gedacht. Nu zijn we er blij mee, want we hebben foto's. Achteraf ben ik wel blij dat ik een beetje van de wereld was, want ik liep met die verpleegkundige mee en het eerste wat ik zag was dat mijn vrouw werd opengesneden. Als dat allemaal keihard mijn brein had bereikt, zou ik dat nooit hebben kunnen verwerken.'

Claudia: 'Ik kreeg een ruggenprik, dus maakte ik alles bewust mee. Het mes ging erin en een minuut later werd Maeve gehaald. Ruben mocht de navelstreng nog doorknippen, maar verder kon hij ook niks. Dat was voor hem heel ingewikkeld. Hij wilde er zijn voor mij, maar ook voor Maeve, maar ik lag hier en zij werd verderop onderzocht. Alles ging in een noodvaart naar mijn gevoel, maar hoelang het allemaal echt duurde, daar had ik geen idee van. Maeve werd meteen onderzocht, dus ik mocht haar ook niet meteen zien.'

Ruben: 'Er stonden wel twaalf mensen in dat kamertje. In wat voor een slechte aflevering van 'House' ben ik terechtgekomen, ging er door me heen. Voor mijn gevoel moest ik als man me taai houden. Ik wilde een centrum van rust zijn en Claudia ervan verzekeren dat het goed zou komen. Ik moest toch iets doen, maar ik kon eigenlijk niks. Feitelijk was ik helemaal niet dat rustpunt dat ik wilde zijn. Integendeel, Claudia was het rustpunt, doordat ze allerlei vragen begon te stellen over hoe het ging en wat er gebeurde.'

Daardoor kwam ik wat meer op mijn gemak. Ik ben toen maar naast haar gaan zitten en heb de artsen hun werk laten doen.'

Vanuit Rotterdam moet een speciale couveuse worden gebracht zodat Maeve in leven kan worden gehouden. Totdat de ambulance arriveert, wordt Maeve door een kinderarts anderhalf uur lang handmatig beademd. Haar longetjes zijn nog niet rijp genoeg om dat zelf op te pakken.

Ruben: 'Ik zat alles van een afstandje te bekijken. Maar toen ik Maeve hoorde huilen, liep ik ernaartoe. Daar lag ze: mijn meisje. Mijn dochter. Mijn vadergevoel was daar ineens. Ik zag haartjes, oogjes, handjes, teentjes, alles erop en eraan. Ik keek naar mijn eigen kindje. Om me heen begon alles een beetje tot rust te komen. Een arts feliciteerde ons met de geboorte van onze dochter, maar nog steeds had niemand ons verteld of het goed zou komen.'

**Daar lag ze: mijn meisje. Mijn dochter.
Mijn vadergevoel was daar ineens. Ik zag
haartjes, oogjes, handjes, teentjes, alles erop
en eraan. Ik keek naar mijn eigen kindje.**

Claudia: 'Ik lag nog op dat bed en kon geen kant op. Toen ze mijn wond hadden gehecht, werd ik wel met bed en al naar Maeve gereden en kon ik haar bekijken. Er ging zoveel door me heen – ik weet niet meer wat ik allemaal dacht. Ik voelde vooral angst en ik hoopte dat het goed zou komen.'

Nadat het team uit Rotterdam is gearriveerd, kan Maeve beter stabiel worden gehouden. Alles wordt voorbereid om haar met de ambulance over te brengen naar de Neonatale Intensive Care Unit (NICU). Claudia en Ruben kunnen niet gelijk met haar mee en moeten wachten. Claudia zal in een tweede ambulance worden vervoerd en Ruben gaat eerst naar huis om wat spullen te pakken. Natuurlijk is het niet prettig dat Ruben niet meteen meekan, maar de artsen leggen uit dat hij de eerste paar uur in Rotterdam toch niets kan doen. En Claudia vindt het wel fijn als ze wat spullen van zichzelf heeft in het ziekenhuis. Rond half vier 's nachts stapt Ruben in de auto en rijdt op hoge snelheid naar Rotterdam.

Ruben: 'Voordat ik nog even naar huis ging, ben ik nog naar de kinderarts gegaan. Die vertelde dat Maeve stabiel was en dat het er wel goed uitzag, ook al was het spannend. Dat stelde me een beetje gerust. Ik ben nog nooit zo snel naar Rotterdam gereden, maar die nacht leek het wel uren te duren. Alle scenario's kwamen in mijn hoofd voorbij. Hoe tref ik mijn kindje aan? Gaat het goed met Claudia? Hoe moet het nu verder? Ik was zelfs al in mijn hoofd aan het plannen dat ik de komende maanden op ons kantoor in Rotterdam kon werken, zodat ik zoveel mogelijk bij Maeve in de buurt kon zijn. Maar toen ik het Erasmus binnenliep, kwam er al snel een arts met slecht nieuws: 'Het gaat niet goed met Maeve. Ze heeft een bloeding in haar hersenen, maar we kunnen nog niet precies zien waar het is. Hou er rekening mee dat het levensbedreigend is.'

In de couveuse ligt Maeve te vechten voor haar leven. Omdat ze met allerlei slangetjes en snoertjes ligt aangesloten, kunnen Ruben en Claudia haar niet goed zien. Ruben schrikt als hij zijn meisje ziet liggen. Hij wil er zo graag voor haar zijn, maar voor zijn gevoel kan hij niets. Maeve ziet er fragiel uit, maar haar kleur is goed en de bloeding in haar hersenen is aan de buitenkant niet te zien. Dat de kleine Maeve aan het strijden en knokken is, brengt bij Ruben een diep vadergevoel naar boven.

Ruben: 'Nu Maeve er was, kreeg dat vadergevoel ineens context. Tegelijk was dat zo moeilijk, want ik kon niets voor haar doen, terwijl alles in me schreeuwde dat ik er voor haar wilde zijn, haar wilde helpen. Ik was er helemaal niet klaar voor om hiermee om te gaan. Ik was net vader geworden, mijn vrouw kreeg een keizersnee, mijn dochter werd naar Rotterdam gebracht en lag te vechten voor haar leven. Wat moest ik doen? Wat kon ik doen?'

De volgende morgen komen de artsen met een beetje goed nieuws: Maeve heeft de nacht goed doorstaan en is weer stabiel.

Ruben: 'Die overlevingsstand waar je in zit, is gevaarlijk. Ik hield me vast aan elk positief puntje en dat gaf weer hoop. We hielden er in ons achterhoofd wel rekening mee dat het verkeerd zou kunnen gaan. Maar waar hoop is, ligt ook teleurstelling op de loer. Het was een achtbaan. Het ging eerst goed

toen Maeve naar Rotterdam werd vervoerd, toen kwam het bericht van die bloeding, 's morgens was ze stabiel en even later kwam het bericht dat ze bloed uit haar longetjes had opgespuugd in de beademing. Ook dat was levensbedreigend. En zo gingen we steeds van hoop naar vrees. Hoeveel klappen kon ons meisje nog verdragen?'

In de couveuse ligt Maeve er warm bij. Haar huid is gelig door de bilirubine. Haar levertje is nog niet in staat dat allemaal zelf op te lossen, dus worden er lampen in de couveuse geplaatst. Vanwege die lampen moet Maeve een heel klein zonnebrilletje op. Ruben en Claudia leven van minuut tot minuut en zitten bij haar. Ze mogen haar voorzichtig even vasthouden en aaien, voor zover dat gaat met alle slangetjes.

Ruben: 'In de avond leek het allemaal steeds beter te gaan. Maeve was stabiel, haar waardes gingen omhoog, de medicatie werd afgebouwd, de hartslag steeg en ze had zelfs geplast. Het was fantastisch. Ik mocht haar luiertje verschonen, wat een bijzonder moment! De niertjes deden hun werk dus ook. We zijn gaan slapen, maar om twee uur ben ik weer uit bed gegaan omdat ik wist dat om die tijd de uitslag zou komen van de bilirubine-waardes. De verpleegkundige zei dat het er goed uitzag, maar dat het nog niet helemaal was zoals ze wilden. In mijn gedachten betekende dat: we slaan de weg omhoog in. Er is winst geboekt. De weg naar herstel is ingezet.'

Claudia: 'De volgende morgen werd ik wakker en het eerste wat Ruben tegen me zei is dat het er goed uitzag en dat de artsen tevreden waren over hoe het met Maeve ging. We waren vol goede moed. Maar toen we bij de NICU kwamen, voelde het meteen niet goed. De vorige dag was ik vriendelijk begroet en vroegen ze hoe ik had geslapen. Nu niet. Niemand keek ons aan. Er was alleen iemand die zei: 'We komen zo bij jullie, hoor.' We gingen tegenover elkaar bij de couveuse zitten. Er waren ook artsen, maar die kwamen niet naar ons toe. Toen Ruben en ik elkaar aankeken, wisten we allebei dat het niet goed zat.'

Even later komen de zaalarts en de assistent van de kinderarts naar Ruben en Claudia toe om te vertellen dat Maeve in het tweede deel van de nacht hard achteruit is gegaan. Haar bloeddruk is zo laag dat haar vitale organen

te weinig zuurstof krijgen. Het lukt niet om dat op te lossen. Maeve zal dit niet overleven, is de boodschap.

Ruben: 'Weer sloeg de machteloosheid toe. We keken naar ons kindje en wisten dat ze het niet ging redden; dat ze – grof gezegd – was afgeschreven. Claudia zag dat ze al verkleurde. Vier uur geleden was alles nog goed, was er vooruitgang, en nu kon er niets meer voor haar gedaan worden? Ik snapte er helemaal niks van. Maar het was te veel voor Maeve. Haar hersentjes, haar hartjes, de niertjes, het levertje – als ze alles netjes één voor één hadden kunnen behandelen, was er een kans geweest, maar nu kwam alles tegelijk. We moesten beslissen hoe we afscheid van haar wilden nemen.'

Claudia: 'Op dat moment stortte ik in. Ons meisje zou het niet gaan redden. We waren over één ding heel duidelijk: Maeve mocht geen pijn hebben. Ruben is familie gaan bellen om ze te vertellen dat ze zo snel mogelijk naar het ziekenhuis mochten komen om afscheid van Maeve te nemen. Ons meisje had niet lang meer te leven.'

Ruben: 'Ik wilde graag dat Maeve zou overlijden op de plek waar ze ook was geboren, in de armen van haar moeder. Ik moest over van alles nadenken om te regelen, maar hoe doe je dat? Ik was net drie dagen vader en moest afscheid nemen van mijn pasgeboren kind. Onze familie kwam en ik zag mijn ouders en mijn zusjes breken, maar zelf kon ik niet meer huilen. Mijn tranen waren op.'

**Onze familie kwam en ik zag mijn ouders en mijn
zusjes breken, maar zelf kon ik niet meer huilen.
Mijn tranen waren op.**

Dan breekt het moment aan om afscheid te nemen van Maeve. Ze wordt losgekoppeld van de beademing. Ruben en Claudia beleven het samen. Voor het eerst zien ze hun dochter pas echt helemaal zoals ze is.

Ruben: 'Maeve bleef nog veel langer doorademen dan ik had verwacht. Dat was moeilijk. Ik wilde niet dat mijn kind leed. Tegelijk wilde ik ook niet dat ze stierf. We zeiden tegen haar hoeveel we van haar hielden en hoe trots